

Pan fyddwch yn hawlio Lwfans Ceisio Gwaith oherwydd eich bod yn ddi-waith a disgwylir i chi chwilio neu baratoi am waith, mae ystod o gynlluniau ar gael i ddatblygu eich sgiliau a'ch profiad i'ch helpu i ddod o hyd i waith.

Yn ystod eich amser ar Lwfans Ceisio Gwaith, efallai y bydd eich anogwr gwaith yn eich cyfeirio at y cynlluniau hyn. Er enghraifft, os oes angen gwella ar eich Saesneg neu Fathemateg, neu os byddai ennill cymhwyster cydnabyddedig yn helpu. Neu efallai y byddwch yn gwneud profiad gwaith i ychwanegu ychydig o hanes gyrfa i'ch CV. Gall eich anogwr gwaith ddweud wrthyfch os bydd y cynlluniau a grybwyllir yn y canllaw hwn yn addas i chi.

Mae'r canllaw hwn yn rhoi gwybodaeth am y gwahanol gynlluniau, yn cynnwys yr hyn rydym yn disgwyl i chi ei wneud pan fyddwch ar un. Dylech ddweud wrth eich anogwr gwaith os oes gennych unrhyw bryderon am yr hyn a olygir gan gynllun neu beth sy'n ofynnol i chi ei wneud. Bydd eich anogwr gwaith am i chi ofyn cwestiynau fel eich bod yn gallu elwa o fod ar gynllun. Cofiwch y rheswm mae gennym y cynlluniau hyn yw i'ch helpu i dychwelyd i'r gwaith.

Mae rhai o'r cynlluniau yn cael eu darparu ar gyfer y Ganolfan Byd Gwaith gan sefydliadau eraill, a elwir yn 'ddarparwyr'.

Os ydych yn teimlo y byddai un o'r cynlluniau hyn yn eich helpu, siaradwch â'ch anogwr gwaith. Gwnewch yn siŵr eich bod yn gofyn am unrhyw gymorth lleol arall sydd hefyd ar gael drwy eich Canolfan Gwaith.

Siaradwch â'ch anogwr gwaith os bydd angen help arnoch i ddeall y canllaw hwn, neu os oes gennych unrhyw gwestiynau eraill.

Noder:

Bwriedir y canllaw hwn ar gyfer y rheiny ar Lwfans Ceisio Gwaith (JSA). Efallai y byddwch yn gallu gwneud rhai o'r cynlluniau hyn os ydych yn hawlio budd-daliadau eraill (fel Lwfans Cyflogaeth a Chymorth (ESA) neu Gymhorthdal Incwm (IS)). Os oes gennych ddiddordeb yn un o'r cynlluniau hyn, dylech siarad â'ch anogwr gwaith ynghylch a allwch wneud hynny a sut y gallai effeithio ar eich budd-dal.

Cynnwys

Sgiliau

[ewch i dudalen 3](#)

Rydym yn asesu pa sgiliau sydd eu hangen arnoch i ddechrau gweithio. Os diffyg sgiliau penodol yw'r prif beth sy'n eich atal rhag cael swydd, byddwn yn eich cyfeirio i gael asesiad sgiliau neu hyfforddiant.

Os nad yw'n glir pa sgiliau sydd ei angen arnoch i'ch helpu i ddod o hyd i waith cewch eich cyfeirio am asesiad sgiliau manwl gan Yrfa Cymru yng Nghymru y Gwasanaeth Gyrfaedd Cenedlaethol yn Lloegr, a 'My World of Work' yn yr Alban.

Academi gwaith seiliedig ar sector

[ewch i dudalen 5](#)

Gallech fynychu academi gwaith seiliedig ar sector os ydych yn byw yn Lloegr neu'r Alban. Bydd yn eich helpu i ddatblygu'r sgiliau a'r ymddygiadau y mae cyflogwyr yn chwilio amdanynt mewn gweithwyr newydd.

Mae academi gwaith seiliedig ar sector yn cynnig hyfforddiant a phrofiad gwaith mewn math o swydd benodol. Ar y diwedd, byddwch naill ai'n cael cyfweiliad swydd neu help gyda'r broses o wneud cais i'r cyflogwr.

Hyfforddeiaeth

[ewch i dudalen 7](#)

Rhaglen hyfforddi a hyfforddiant yw hyfforddeiaeth gyda phrofiad gwaith sy'n datgloi potensial mawr pobl ifanc a'u paratoi ar gyfer eu gyrfaedd yn y dyfodol trwy eu helpu i fod yn 'barod i weithio'.

Wedi'i gynllunio i helpu pobl ifanc 16 i 24 oed nad oes ganddynt y sgiliau neu'r profiad priodol eto, mae hyfforddeiaethau'n darparu'r hyfforddiant paratoi gwaith hanfodol, Saesneg, mathemateg a phrofiad gwaith sydd ei angen i sicrhau prentisiaeth neu gyflogaeth

Profiad gwaith

[ewch i dudalen 9](#)

Gallwch wirfoddoli i wneud cyfle profiad gwaith. Fel arfer mae profiad gwaith yn para am hyd at 2 i 8 wythnos, a disgwylir i chi dreulio 25 i 30 awr yr wythnos yno.

Rydym yn galw cyflogwyr sy'n cynnig profiad gwaith yn 'gyflogwyr dros dro' a chyfeirir ato fel 'profiad gwaith'.

Lwfans Menter Newydd

[ewch i dudalen 11](#)

Mae'r cynllun hwn yn helpu pobl i ddechrau eu busnes eu hunain, ac mae'n cynnig mentora busnes a chymorth ariannol os ydych am fynd yn hunangyflogedig.

Bydd angen i ddarparwr mentora asesu eich syniad busnes, ac os cewch eich derbyn ar y cynllun, byddwch wedyn yn cael cymorth i gynhyrchu eich cynllun busnes.

Efallai y byddwch hefyd yn gallu gwneud cais am gymorth ariannol wythnosol y Lwfans Menter Newydd.

Sanctsiynau budd-dal

[ewch i dudalen 15](#)

Sanctsiwn budd-dal yw pryd y caiff eich arian ei atal neu ei leihau am gyfnod penodol. Mae sanctsiynau fel arfer yn digwydd os nad ydych wedi bodloni'r amodau ar gyfer cael budd-daliadau, yn cynnwys gwrthod cymryd rhan neu wrthod cwblhau cynlluniau penodol.

Hyfforddiant neu gymorth arall i ennill sgiliau newydd

Os nad oes gennych y math o sgiliau y mae cyflogwyr yn chwilio amdanynt, efallai y cewch gynnig y gefnogaeth sydd ei hangen i wella'ch sgiliau, gan gynnwys cael eich sgiliau wedi'u hasesu, a/neu fynychu hyfforddiant i'ch helpu i gael y sgiliau sydd eu hangen i symud i mewn, ac aros yn y gwaith

Efallai y bydd eich Anogwr Gwaith yn gofyn i chi gymryd camau i wella'ch sgiliau. Efallai y gofynnir i chi:

- Cwrdd ag ymgynghorydd gyrfaoedd i drafod eich sgiliau a'ch amcanion swydd
- Cwrdd â darparwr hyfforddiant (e.e. mewn coleg) i drafod hyfforddiant
- Cwblhau cwrs hyfforddi.

Efallai y cytunir ar hyn fel rhan o'ch ymrwymiad hawlydd. Os felly, rhaid i chi gwblhau'r gweithgaredd hwn neu gellir lleihau neu atal eich budd-daliadau. Gelwir hyn yn **sanctsiwn budd-dal**.

Bydd ymgynghorydd gyrfaoedd yn eich helpu i ystyried y math o swyddi yr hoffech eu gwneud, y sgiliau sydd gennych a sut y gall hyfforddiant wella'ch cyfle o ddod o hyd i waith neu swydd â chyflog gwell.

Bydd darparwr hyfforddiant yn ceisio asesu:

- Eich sgiliau Saesneg, Mathemateg, a Thechnoleg Gwybodaeth Gyfrifiadurol (TGCh)
- Eich sgiliau iaith llafar, os nad Saesneg yw eich iaith gyntaf
- Unrhyw sgiliau neu gymwysterau sy'n benodol i swydd sydd gennych eisoes
- Sgiliau gwaith eraill o swyddi blaenorol neu brofiad gwaith.

Am ba hyd y mae'n para?

Bydd faint o amser rydych yn ei dreulio'n hyfforddi yn dibynnu ar y math o gwrs a'r cymorth sydd ei angen arnoch i wella'ch sgiliau. Mae hyfforddiant ar gyfer swyddi penodol - fel hyfforddiant gwasanaeth i gwsmeriaid - yn para am bythefnos fel arfer. Fel rheol bydd hyfforddiant i wella eich sgiliau Saesneg, mathemateg neu gyfrifiadurol yn hirach. Bydd eich anogwr gwaith yn esbonio beth mae'r cwrs yn ei olygu a phryd y mae angen i chi fynychu.

Pryd y gallaf gymryd rhan?

Pan fyddwch yn mynychu'ch cyfweiliad cyntaf gyda'ch anogwr gwaith, byddant yn trafod os yw asesu'ch sgiliau a dechrau hyfforddiant priodol yn addas i chi.

Oes yn rhaid i mi fynychu?

Os cewch Lwfans Ceisio Gwaith oherwydd eich bod yn ddi-waith, mae'n **rhaid** i chi fynychu a chwblhau unrhyw weithgaredd y cytunwyd arno gyda'ch Anogwr Gwaith a'i gofnodi ar eich Ymrwymiad Hawlydd.

Os ydych yn hawlio Lwfans Cymorth Cyflogaeth neu Gymhorthdal Incwm oherwydd bod gennych gyflwr iechyd neu gyfrifoldebau gofalu, bydd eich anogwr gwaith yn dweud wrthy'ch beth sydd angen i chi ei wneud.

Os na fyddwch yn mynychu cyfweiliad gydag ymgynghorydd gyrfaoedd, cwblhau'r asesiad sgiliau neu fynychu'r cwrs hyfforddi fel y cytunodd eich Anogwr Gwaith, heb reswm da, y gellid lleihau

neu atal eich budd-dal. Gelwir hyn yn **sancsiwn budd-dal**.

Os ydych yn dechrau hyfforddiant a gofynnir i chi adael oherwydd camymddwyn difrifol (fel dwyn, trais neu gam-drin geiriol), gellir sancsiynu eich budd-dal.

Beth sy'n digwydd os na fyddaf yn mynychu neu'n cymryd rhan?

Bydd Rhan 1 o Ddeddf Ceisio Gwaith 1995, Rheoliadau Lwfans Ceisio Gwaith 1996 a Rheoliadau Lwfans Ceisio Gwaith (Cynlluniau ar gyfer Cynorthwyo Pobl i Gael Cyflogaeth) 2013 yn gymwys.

Mae'n bwysig eich bod yn mynychu, cymryd rhan ynddo a chwblhau'r asesiad neu hyfforddiant sgiliau. Bydd eich budd-dal yn cael ei atal neu ei leihau os na fyddwch yn gwneud hynny ac na allwch roi rheswm da. Gelwir hyn yn sancsiwn.

[Gweler tudalen 15](#) am ragor o wybodaeth am sancsiynau

A oes yn rhaid i mi gymryd rhan mewn Hyfforddiant Sgiliau os yw fy anogwr gwaith wedi dweud wrthyf wneud hynny?

Oes. Os yw'ch anogwr gwaith wedi eich anfon ar y cynllun Sgiliau Hyfforddi, bydd angen i chi gymryd rhan ynddo a chwblhau'r cwrs. Os na allwch roi rheswm da pam na wnaethoch hynny, bydd eich budd-dal yn cael ei atal neu ei leihau.

Dylech drafod y cynllun gyda'ch anogwr gwaith, felly rydych yn deall pam y dylech wneud y cwrs. Bydd unrhyw hyfforddiant y bydd yr anogwr gwaith yn eich cyfeirio ato'n gwella'ch sgiliau i'ch helpu i gael swydd. Os yw nodau eich swydd yn newid, mae'n bwysig eich bod yn dweud wrth eich anogwr gwaith.

A fydd angen i mi fynd i gyfarfodydd y Ganolfan Byd Gwaith a chwilio am waith?

Os cewch Lwfans Ceisio Gwaith, fel arfer, bydd yn rhaid i chi lofnodi, felly os bydd eich hyfforddiant yn eich atal rhag gwneud hynny ar eich amser arferol, mae'n rhaid i chi gysylltu â'ch anogwr gwaith ymlaen llaw. Bydd eich anogwr gwaith hefyd yn dweud wrthyfch a ydynt yn disgwyl i chi chwilio am waith tra'ch bod dan hyfforddiant. Bydd hyn yn dibynnu ar y nifer o oriau yr ydych yn eu hyfforddi a'ch amgylchiadau unigol.

Bydd yn rhaid i chi hefyd fynychu unrhyw gyfarfodydd eraill yn y Ganolfan Byd Gwaith y gofynnir i chi fynychu. Bydd angen i chi wneud hyn os ydych ar Gredyd Cynhwysol hefyd, gan y bydd eich anogwr gwaith am sicrhau eich bod yn cyflawni unrhyw gamau a gytunwyd fel rhan o'ch Ymrwymiad Hawlydd, yn ogystal ag oes wedi bod yn unrhyw newidiadau yn eich amgylchiadau.

Eto, os bydd eich hyfforddiant yn eich atal rhag mynd i gyfarfod Canolfan Gwaith, fel y cytunwyd gyda'ch anogwr gwaith, dylech gysylltu â hwy ymlaen llaw.

Beth sy'n digwydd os byddaf yn cael swydd?

Os cewch swydd neu os bydd eich hawliad Lwfans Ceisio Gwaith yn dod i ben, dylech gysylltu â'ch anogwr gwaith eich Canolfan Byd Gwaith.

Academi gwaith seiliedig ar sector

Mae'r cynllun academi gwaith seiliedig ar sector yn cael ei redeg yn Lloegr a'r Alban. Cynllunnir i helpu pobl sydd yn barod i ddechrau gweithio, ond y gallai fod angen iddynt ddysgu'r sgiliau a'r ymddygiadau y mae cyflogwyr mewn diwydiannau penodol yn chwilio amdanynt mewn gweithwyr newydd.

Bydd eich anogwr gwaith yn trafod academi gwaith seiliedig ar sector gyda chi, gallwch benderfynu cymryd rhan neu beidio, ond unwaith y byddwch wedi cytuno i ymuno ag academi gwaith seiliedig ar sector mae'n rhaid i chi gwblhau rhai rhannau o'r cynllun. Bydd eich cyfleoedd o gael a chadw swydd gyda'r cyflogwr dros dro, neu gyflogwr arall sy'n cynnig gwaith tebyg, yn gwella drwy gwblhau academi gwaith seiliedig ar sector.

Defnyddir y cynllun academi gwaith seiliedig ar sector gan gyflogwyr i'w helpu i recriwtio i mewn i sectorau swydd sydd â galw uchel ar gyfer staff. Felly, bydd y math o academi gwaith seiliedig ar sector sydd ar gael yn lleol yn amrywio. Mae academi gwaith seiliedig ar sector wedi ei gynllunio i'ch helpu i fagu hyder mewn modd sy'n gwella eich rhagolygon swydd ac yn ychwanegu at eich CV.

Pa mor hir mae'n para?

Mae'r academi gwaith seiliedig ar sector yn para hyd at 6 wythnos ac yn rhoi hyfforddiant a phrofiad gwaith i chi mewn math o swydd benodol. Ar y diwedd, byddwch yn cael naill ai cyfweiliad swydd neu help gyda'r broses o wneud cais i'r cyflogwr.

Pryd allaf gymryd rhan?

Bydd eich anogwr gwaith yn trafod gyda chi os yw academi gwaith seiliedig ar sector yn addas i chi.

A oes rhaid i mi fynychu?

Mae penderfynu ymuno ag academi gwaith seiliedig ar sector yn wirfoddol. Ond unwaith y byddwch wedi cytuno i ymuno ac rydych yn cael JSA oherwydd eich bod yn ddi-waith, mae'n **rhaid** i chi gwblhau'r hyfforddiant cyn-gyflogaeth, a mynychu'r cyfweiliad swydd gwarantedig (os yw wedi'i gynnwys).

Os na fyddwch chi, heb reswm da, yn cwblhau'r rhannau o'r academi gwaith seiliedig sydd yn rhaid i chi ei wneud, gellid lleihau neu atal eich budd-dal.

Mae'r academi gwaith seiliedig ar sector hefyd yn cynnwys profiad gwaith. Nid yw hyn yn rhywbeth y bydd yn rhaid i chi ei wneud ond rydym yn eich annog i gymryd rhan lle bynnag y bo modd. Mae profiad gwaith yn amhrisiadwy ac yn caniatáu i chi a'r cyflogwr dros dro gweld a ydych yn addas ar gyfer y math o waith sydd ar gael.

Ni chaiff eich budd-dal ei atal neu ei leihau (wedi'i sancsiynu) os penderfynwch beidio â chymryd y lleoliad profiad gwaith.

Os ydych chi'n dechrau academi gwaith seiliedig ar sector a gofynnir i chi adael oherwydd camymddwyn difrifol (fel dwyn, trais neu gam-drin geiriol), gan gynnwys yn ystod profiad gwaith, efallai y bydd eich budd-dal yn cael ei sancsiynu.

Pryd allaf gymryd rhan?

Mae academi gwaith seiliedig ar sector yn agored i chi o ddiwrnod cyntaf eich cais, ar yr amod nad oes angen hyfforddiant sylfaenol arnoch yn Saesneg neu Fathemateg i ddod o hyd i waith.

A oes rhaid i mi fynychu?

Na. Mae ymuno ag academi gwaith seiliedig ar sector yn wirfoddol. Ond unwaith y byddwch wedi cytuno i ymuno, **rhaid** i chi gwblhau'r hyfforddiant cyn-gyflogaeth, a mynychu'r cyfweliad swydd gwarantedig (os yw'n cael ei gynnwys). Os na allwch roi rheswm da dros wneud hynny, bydd eich budd-dal yn cael ei atal neu ei leihau.

Efallai y bydd yn rhaid i chi deithio i leoliad gwaith y cyflogwr neu i ble mae'r hyfforddiant yn cael ei gynnal. Gallwch gael help ar gyfer cost eich taith i'r lleoliad hyfforddi trwy gludiant cyhoeddus ac unrhyw gostau gofal plant priodol.

Mae'r academi gwaith seiliedig ar sector hefyd yn cynnwys profiad gwaith. Nid yw hyn yn rhywbeth y bydd angen i chi ei wneud ond rydym yn eich annog i gymryd rhan lle bynnag y bo modd. Mae profiad gwaith yn amhrisiadwy, ac mae'n caniatáu i chi a'r cyflogwr dros dro weld a ydych yn addas ar gyfer y math o waith sydd ar gael.

Ni chaiff eich budd-dal ei atal neu ei ostwng (wedi'i sancsiynu) os penderfynwch beidio â derbyn y lleoliad profiad gwaith.

Os ydych yn dechrau academi gwaith seiliedig ar sector a gofynnir i chi adael oherwydd camymddwyn difrifol (megis dwyn, trais neu gam-drin geiriol), gan gynnwys yn ystod profiad gwaith, efallai y bydd eich budd-dal yn cael ei sancsiynu.

Bydd Rhan 1 o Ddeddf Ceisio Gwaith 1995, Rheoliadau Lwfans Ceisio Gwaith 1996 a Rheoliadau Lwfans Ceisio Gwaith (Cynlluniau ar gyfer Cynorthwyo Pobl i Gael Cyflogaeth) 2013 yn gymwys.

[Gweler tudalen 15](#) am fwy o wybodaeth am sancsiynau.

Oes rhaid i mi dderbyn y swydd os caiff ei gynnig i mi yn dilyn y cyfweliad gwarantedig?

Mae'n ofynnol i bobl sy'n cael Lwfans Ceisio Gwaith oherwydd diweithdra gymryd swydd pan gynnigir. Os cynigir swydd neu brentisiaeth i chi yn dilyn y cyfweliad gwarantedig ar gyfer academi gwaith seiliedig ar sector, efallai y bydd eich anogwr gwaith yn gofyn i chi ei derbyn.

Os bydd hyn yn digwydd ond nad ydych y derbyn y swydd, fe'i gelwir yn 'gwrthod cyflogaeth' a bydd eich budd-dal yn cael ei atal neu ei leihau (wedi'i sancsiynu) am beidio â derbyn y swydd oni bai fod gennych reswm da. Dylech siarad â'ch anogwr gwaith i ddarganfod mwy o wybodaeth.

A fydd angen i mi fynd i gyfarfodydd y Ganolfan Gwaith a chwilio am waith?

Fel arfer, bydd yn rhaid i chi lofnodi, mynychu unrhyw gyfarfodydd eraill y Ganolfan Gwaith, a bod wrthi'n chwilio am waith. Os bydd mynychu'r academi gwaith seiliedig ar sector yn eich atal rhag llofnodi ar eich amser arferol neu fynd i gyfarfodydd eraill y Ganolfan Gwaith, mae'n rhaid i chi gysylltu â'ch anogwr gwaith ymlaen llaw.

Beth fydd yn digwydd os byddaf yn cael swydd?

Os ydych yn cael swydd neu os yw eich cais am Lwfans Ceisio Gwaith yn dod i ben, dylech gysylltu â'ch anogwr gwaith yn y Ganolfan Gwaith.

Hyfforddeiaethau

Mae hyfforddeiaethau yn gyfle i gael profiad gwaith go iawn, sgiliau gwaith a gwella eich Saesneg a Mathemateg, os oes angen. Mae'r Rhaglen yn gweithredu yn Lloegr yn unig a'i nod yw datgloi potensial mawr pobl ifanc, eu helpu i ddod yn "barod am waith" a'u paratoi ar gyfer eu gyrfaoedd yn y dyfodol.

Fe'i cynllunnir i helpu pobl ifanc rhwng 16 a 24 oed nad ydynt yn meddu ar y sgiliau neu'r profiad priodol, mae hyfforddeiaethau yn darparu'r hyfforddiant hanfodol i baratoi am waith, Saesneg, Mathemateg (os nad oes gennych gymhwyster Lefel 2) a phrofiad gwaith sydd ei angen i sicrhau prentisiaeth neu gyflogaeth.

Darperir yr hyfforddiant gan goleg neu ddarparwr lleol, a bydd eich lleoliad profiad gwaith o fewn hyfforddeiaeth yn cael ei ddarparu gan gyflogwr ac fe'i cynlluniwyd gyda'ch anghenion mewn golwg. Felly, bydd y math o leoliad a gynigir yn amrywio yn lleol. Mae hyfforddeiaeth wedi'i gynllunio i'ch helpu i fagu hyder mewn modd sy'n gwella eich rhagolygon am swydd ac yn ychwanegu at eich CV.

Pa mor hir mae'n para?

Gall hyfforddeiaeth bara hyd at 6 mis, fodd bynnag, ar gyfartaledd mae'r rhan fwyaf yn para tua 3 mis. Ar ôl cwblhau eich hyfforddeiaeth, efallai y cewch gynnig prentisiaeth neu swydd arall, ond os nad felly, bydd y cyflogwr yn cynnig cyfweiliad ymadael i chi drafod hyn yr ydych wedi bod yn ei wneud, ac i gynllunio ar gyfer y dyfodol.

Pryd y gallaf gymryd rhan ?

Mae hyfforddeiaeth yn agored i chi o'r diwrnod cyntaf eich cais, bydd eich anogwr gwaith yn trafod gyda chi os yw hyfforddeiaeth yn addas i chi.

A oes rhaid i mi fynychu?

Mae manteision amlwg o fynychu, cymryd rhan a chwblhau hyfforddeiaeth - byddwch yn gwella eich cyfle o brentisiaeth neu swydd arall. Fodd bynnag, os byddwch yn penderfynu nad yw hyfforddeiaeth ar eich cyfer chi, ni fydd gadael yn lleihau neu'n atal eich budd-dal.

Rhaid i chi fynychu'r asesiad i benderfynu a yw hyfforddeiaeth yr opsiwn cywir ar eich cyfer ai peidio, ac a yw'r cyfleoedd cywir ar gael i gyd-fynd â'ch nod swydd. Gall methu â mynychu'r asesiad heb reswm da arwain at sancsiwn budd-dal.

Bydd Rhan 1 o Ddeddf Ceisio Gwaith 1995, Rheoliadau Lwfans Ceisio Gwaith 1996 a Rheoliadau Lwfans Ceisio Gwaith (Cynlluniau ar gyfer Cynorthwyo Pobl i Gael Cyflogaeth) 2013 yn gymwys.

[Gweler tudalen 15](#) am fwy o wybodaeth am sancsiynau.

Oes rhaid i mi dderbyn y swydd os caiff ei chynnig i mi yn ystod neu'n dilyn yr hyfforddeiaeth?

Os cewch gynnig swydd yn ystod neu ar ôl y hyfforddeiaeth, bydd eich anogwr gwaith yn debygol o eich annog i'w dderbyn, ac mae'n debyg y bydd yn ofynnol i chi ei dderbyn. Os bydd hyn yn digwydd ac nad ydych yn derbyn y swydd, fe'i gelwir yn 'gwrthod cyflogaeth' a byddwch yn cael eich sancsiynu am beidio â derbyn y swydd oni bai bod gennych reswm da. Dylech siarad â'ch anogwr gwaith i gael mwy o wybodaeth.

A fydd angen i mi fynd i gyfarfodydd chwiliad gwaith yn y Ganolfan Gwaith?

Fel arfer, bydd dal yn rhaid i chi lofnodi yn y Ganolfan Gwaith ar gyfer eich budd-dal. Efallai na fydd presenoldeb mewn unrhyw gyfarfodydd eraill yn y Ganolfan Gwaith yn angenrheidiol. Os bydd bod ar y hyfforddeiaeth yn eich atal rhag lofnodi ar eich amser arferol, neu fynd i gyfarfodydd eraill yn y Ganolfan Gwaith, mae'n rhaid i chi gysylltu â'ch anogwr gwaith ymlaen llaw.

Beth fydd yn digwydd os byddaf yn cael swydd?

Os byddwch yn cael swydd neu fod eich cais Lwfans Ceisio Gwaith yn dod i ben, dylech gysylltu â'ch anogwr gwaith yn y Ganolfan Gwaith.

Profiad gwaith

Os nad oes gennych lawer neu ddim hanes gwaith, gall profiad gwaith eich helpu i gael profiad gyda chyflogwyr dros dro sy'n gallu ychwanegu at eich CV. Fel arfer, mae profiad gwaith wedi'i anelu at bobl 18 i 24 oed, ond gall hefyd fod yn ddefnyddiol i geiswyr gwaith hŷn. Bydd eich anogwr gwaith yn dweud wrthyfych pa gyfleoedd sydd ar gael.

Pam ddylwn i fod â diddordeb mewn profiad gwaith?

Mae profiad gwaith yn rhoi cyfle i chi ychwanegu rhywfaint o brofiad hanfodol i adran gyrfa ar ffurflenni cais a'ch CV, gan gynnwys cael canolwr. Mae hefyd yn helpu gyda:

- gwella eich rhagolygon swydd
- gweld pa sgiliau ac ymddygiadau y mae cyflogwyr eu heisiau gan bobl
- gweld sut y mae eich sgiliau yn cydweddu â'r gweithle
- magu hyder, a
- dangos i gyflogwr y sgiliau sydd gennych.

Beth fydd bod ar brofiad gwaith yn ei olygu?

Bydd hyn yn amrywio, ond mae rhai enghreifftiau yn cynnwys gweithio mewn swyddfa, warws, siop neu fwyty. Bydd y cyflogwr dros dro yn esbonio eich dyletswyddau, ond gallai gynnwys pethau fel gwasanaeth cwsmeriaid, rheoli stoc neu ddyletswyddau gweinyddol.

Bydd angen i chi sicrhau eich bod yn dangos yr un safonau ymddygiad fel gweithwyr eraill, yn enwedig:

- presenoldeb
- cadw amser
- hylendid ac ymddangosiad personol, a
- dilyn yr holl reolau lechyd a Diogelwch a roddir i chi gan y cyflogwr dros dro.

Pa mor hir mae'n para?

Gallwch wneud profiad gwaith gyda chyflogwr dros dro yn yr ardal rydych yn byw ynddo. Mae profiad gwaith yn para am hyd at 2 i 8 wythnos, a bydd disgwyl i chi wneud 25 i 30 awr yr wythnos (oni bai eich bod wedi cytuno ar gyfyngiadau ar yr oriau y byddwch yn eu gweithio, a elwir yn 'argaeledd', gyda'ch anogwr gwaith).

Os bydd y cyflogwr dros dro yn cynnig prentisiaeth i chi (sy'n swydd â thâl gyda hyfforddiant) ac rydych yn ei derbyn, gallwch wneud hyd at bedair wythnos ychwanegol o brofiad gwaith tra bod y gwaith papur ar gyfer eich prentisiaeth yn cael ei gwblhau. Byddwch yn parhau i gael budd-dal hyd nes bod eich prentisiaeth yn dechrau.

Pryd y gallaf gymryd rhan?

Gallwch gymryd rhan o wythnos 13 eich cais am Lwfans Ceisio Gwaith os ydych yn 18 i 24 oed. Gall rhai pobl cymryd rhan yn gynt yn dibynnu ar eu hamgylchiadau, felly mae'n werth siarad â'ch anogwr gwaith i weld os allwch wneud profiad gwaith yn gynharach.

Gall anogwyr gwaith ei awgrymu i hawlwyr dros 24 oed os ydynt yn credu y byddent yn addas.

Sut y gallaf wneud cyfle profiad gwaith?

Efallai y byddwch yn dod o hyd i gyfle eich hun neu bydd eich anogwr gwaith yn nodi beth sydd ar gael, ac yn dibynnu ar y cyflogwr efallai y bydd rhaid i chi fynd drwy broses ymgeisio. Gallai

hyn golygu cwblhau ffurflen gais neu fynd i gyfweiliad anffurfiol. Bydd y broses hon yn eich helpu i adeiladu ar eich sgiliau gwneud cais.

Bydd eich anogwr gwaith yn gofyn i chi lofnodi ffurflen ganiatâd data fel y gallent rannu eich gwybodaeth gyda'r cyflogwr dros dro.

A fydd hyn yn effeithio ar fy mudd-dal?

Nid oes rhaid i chi wneud profiad gwaith ac ni fydd yn effeithio ar eich Lwfans Ceisio Gwaith os nad ydych am gymryd rhan mewn cyfle.

Os cewch Lwfans Ceisio Gwaith a byddwch yn dechrau profiad gwaith a gofynnir i chi adael oherwydd camymddwyn difrifol (fel dwyn, trais neu gam-drin ar lafar), efallai y caiff eich budd-dal ei atal neu ei leihau (wedi'i sancsiynu).

A fydd angen i mi fynd i gyfarfodydd y Ganolfan Gwaith a chwilio am waith?

Fel arfer, bydd yn rhaid i chi barhau i lofnodi, mynychu unrhyw gyfarfodydd eraill y Ganolfan Gwaith, a bod wrthi'n chwilio am waith. Bydd eich cyflogwr dros dro yn ymwybodol o hyn ac efallai y bydd eich anogwr gwaith yn gallu trefnu cyfarfodydd o amgylch eich amser ar brofiad gwaith.

Beth fydd yn digwydd os byddaf yn cael swydd?

Os ydych yn cael swydd neu os yw eich cais Lwfans Ceisio Gwaith yn dod i ben, dylech gysylltu â'ch anogwr gwaith yn y Ganolfan Gwaith.

Lwfans Menter Newydd

Mae'r cynllun Lwfans Menter Newydd yn cynnig mentora busnes a chymorth ariannol os ydych am fynd yn hunangyflogedig. Byddwch yn cael cyfweiliad gyda sefydliad partner mentora a fydd yn cynnal asesiad cychwynnol o'ch syniad busnes.

Os ydych yn cael eich derbyn ar y cynllun Lwfans Menter Newydd, byddwch yn gweithio gyda mentor busnes am tua 8 wythnos i greu cynllun busnes. Bydd y cynllun busnes yn amodol ar broses gymeradwyo.

Gallwch wneud cais am gymorth ariannol y Lwfans Menter Newydd o fewn 13 wythnos i'ch cynllun busnes cael ei gymeradwyo.

I hawlio'r lwfans wythnosol, mae'n rhaid i chi gau eich cais am Lwfans Ceisio Gwaith a dechrau masnachu eich busnes

Pa mor hir mae'n para?

Byddwch yng 'nghyfnod mentora'r' Lwfans Menter Newydd am hyd at 8 wythnos (gall hyn gael ei ymestyn i 12 wythnos mewn amgylchiadau eithriadol). Gall eich mentor parhau i'ch cefnogi chi am 6 mis arall tra byddwch yn cael y Lwfans Menter Newydd wythnosol.

Telir y lwfans wythnosol am hyd at 26 wythnos ar ôl cymeradwyo eich cynllun busnes a chau eich cais am fudd-dal.

Pryd y gallaf gymryd rhan?

Gall unrhyw un ymuno o ddiwrnod cyntaf eu cais am Lwfans Ceisio Gwaith neu Gredyd Cynhwysol, **oni bai**

- rydych ar y Rhaglen Waith,
- mae gennych sanksiwn neu rydych wedi cael sanksiwn oherwydd eich bod wedi gadael eich swydd ddiwethaf yn wirfoddol neu wedi eich diswyddo am gamymddwyn. Os felly, ni allwch ymuno hyd nes y byddwch wedi hawlio budd-dal am 13 wythnos, neu
- rydych yn rhoi'r gorau i redeg eich busnes eich hun yn y 3 mis cyn cael budd-dal. Ni allwch ymuno hyd nes y byddwch wedi hawlio am 13 wythnos, ac y mae'n rhaid i'ch syniad busnes fod yn hollol wahanol i'ch busnes blaenorol.

Bydd eich anogwr gwaith yn awyddus i sicrhau eich bod yn barod i ymuno â'r cynllun Lwfans Menter Newydd, a bydd yn trafod a oes gennych syniad sefydledig ar gyfer eich busnes ac os gallwch ymrwymo i archwilio opsiynau pellach i droi'r syniad yn realiti.

Os bydd eich anogwr gwaith yn meddwl eich bod yn addas ar gyfer y cynllun Lwfans Menter Newydd ac rydych yn dymuno bwrw ymlaen, byddant yn eich anfon at y darparwr mentora.

Beth sydd angen i mi ei wneud tra bod yn rhan o'r Lwfans Menter Newydd?

Unwaith y byddwch yn cael eich derbyn ar y cynllun bydd angen i chi fodloni'r amodau canlynol:

- mynd i'r holl gyfarfodydd gyda'r mentor/sefydliad darparu mentora, ble y byddwch wedi cael o leiaf 24 awr o rybudd
- gwneud pethau bob wythnos i ddatblygu'r cynnig busnes, a
- dweud wrth y Ganolfan Byd Gwaith o fewn 2 ddiwrnod gwaith os nad yw'r syniad busnes bellach yn cael ei ddilyn a/neu fod y perthynas fentora yn dod i ben.

Os nad ydych yn bodloni'r amodau hyn, bydd eich budd-dal yn cael ei sancsiynu oni bai bod gennych reswm da dros pam na wnaethoch hynny.

[Gweler tudalen 15](#) am fwy o wybodaeth am sancsiynau.

Mae Rhan 1 o'r Ddeddf Ceisio Gwaith 1995 a'r Rheoliadau Lwfans Ceisio Gwaith 2016 yn

gymwys.

Mae fy anogwr gwaith yn mynd i gyfeirio mi at y cynllun Lwfans Menter Newydd, ond rwyf wedi newid fy meddwl. Beth ddylwn i ei wneud?

Cyn i'ch anogwr gwaith trefnu'r cyfarfod gyda'r darparwr mentora, byddant yn gwirio os ydych yn dal yn awyddus i gymryd rhan. Os nad ydych, ni fydd yn effeithio ar eich cais am Lwfans Ceisio Gwaith cyn belled ag y byddwch yn dweud wrth eich anogwr gwaith cyn iddynt wneud yr atgyfeiriad. Os byddwch yn newid eich meddwl ar ôl i chi gael eich cyfeirio, ond cyn i chi ddechrau ar y cynllun, rhowch wybod i'r Ganolfan Byd Gwaith am eich penderfyniad cyn gynted â phosibl. Ni fyddwch yn cael eich sancsiynu os byddwch yn newid eich meddwl cyn i chi ddechrau'r cynllun.

Rwyf wedi cael fy nerbyn ar y cynllun Lwfans Menter Newydd ac wedi penderfynu nad yw hunangyflogaeth yn iawn i mi. Beth ddylwn ei wneud?

Os byddwch yn penderfynu nad yw hunangyflogaeth yn addas i chi wrth ddatblygu eich cynllun busnes, gallwch adael y cynllun heb i'ch budd-dal gael ei sancsiynu. Mae'n hanfodol eich bod yn rhoi gwybod i'r Ganolfan Byd Gwaith o'ch penderfyniad i adael y cynllun o fewn 2 ddiwrnod gwaith er mwyn osgoi sancsiwn yn cael ei osod.

A fydd angen i mi fynd i gyfarfodydd y Ganolfan Gwaith?

Bydd. Bydd dal angen i chi fynd i gyfarfodydd y Ganolfan Gwaith a bydd disgwyl i chi ddarparu tystiolaeth ar sut rydych yn datblygu eich syniadau busnes.

Beth os byddaf yn cael swydd yn ogystal â, neu yn lle, fod yn hunangyflogedig?

Os ydych yn cael swydd, dylech gysylltu â'ch anogwr gwaith yn y Ganolfan Gwaith am ragor o wybodaeth.

Y Rhaglen Waith ac lechyd

Mae'r Rhaglen Waith ac lechyd yn cael ei darparu gan ddarparwyr preifat, cyhoeddus a gwirfoddol i ddarparu cyflogaeth barhaus i bobl anabl, grwpiau mynediad cynnar a'r di-waith hirdymor.

Pan ymunwch â'r Rhaglen Waith ac lechyd, bydd eich darparwr yn dweud wrthyf am y gefnogaeth y byddant yn gallu ei roi i chi a sut y gallant eich helpu. Gyda'ch gilydd, byddwch yn gwneud cynllun gweithredu o bethau y mae angen i chi eu gwneud i baratoi ar gyfer gwaith.

Pryd y byddaf yn cael fy nghyfeirio at y Rhaglen Waith ac lechyd?

Os ydych yn hawlio Lwfans Ceisio Gwaith ac nad ydych wedi symud i mewn i gyflogaeth o fewn 24 mis i'ch cais, fe'ch ystyrir i gael eich cyfeirio at y Rhaglen Gwaith ac lechyd ar ôl 24 mis.

A allaf gael fy nghyfeirio cyn hyn?

Gallwch wirfoddoli i ymuno â'r Rhaglen Waith ac lechyd os ydych o grŵp blaenoriaeth mynediad cynnar:

- cyn-droseddwr (rhywun sydd wedi cwblhau dedfryd o garchar neu ddedfryd gymunedol), neu droseddwr (rhywun sy'n gwasanaethu dedfryd gymunedol) gofalwr
- cyn-ofalwr
- person digartref
- cyn aelod o Lluoedd Arfog EM
- amddiffynnydd wrth gefn Lluoedd Arfog EM
- yn bartner o bersonél presennol neu gyn-aelod o'r Lluoedd Arfog
- person y mae dibyniaeth ar gyffuriau / alcohol (gan gynnwys hanes ohoni) yn rhwystr sylweddol i gyflogaeth
- yn gadael gofal
- ffoadur
- person ifanc mewn gangiau
- dioddefwr trais yn y cartref

Pa mor hir mae'n para?

Bydd eich darparwr Rhaglen Gwaith ac lechyd yn eich cefnogi am 456 diwrnod (15 mis), hyd yn oed os yw'ch budd-dal yn newid neu os byddwch chi'n dod o hyd i swydd.

Os cewch swydd, gallant gynyddu'r gefnogaeth i 639 diwrnod (21 mis) os bydd angen hyn arnoch.

Beth fydd yn digwydd yn ystod y Rhaglen Waith?

Oherwydd bod y Rhaglen Waith ac lechyd wedi'i theilwra i unigolion, bydd y math o gymorth yn cael ei bersonoli i anghenion pob cyfranogwr. Mae enghreifftiau o'r math o gefnogaeth sydd ar gael yn cynnwys cyfranogwyr â gweithiwr allweddol personol gyda chyswllt wyneb yn wyneb rheolaidd, mentora a chymorth cyfoedion, mynediad integredig at rwydweithiau cymorth arbenigol ar lefel leol gan gynnwys gweithwyr proffesiynol iechyd a lles a chymorth gan arbenigwyr cyflogedig ymroddedig â gwybodaeth am gyfleoedd gwaith lleol.

Ble bydd fy nghyfarfodydd Rhaglen Waith yn cael ei gynnal?

Bydd eich darparwr Rhaglen Gwaith ac lechyd yn anfon llythyr atoch i roi gwybod i chi am amser a lleoliad eich cyfarfod.

Beth fydd yn digwydd os na fyddaf yn mynd i gyfarfodydd, neu'n gwneud y gweithgareddau y maent yn gofyn i mi eu gwneud?

Bydd Rhan 1 o Ddeddf Ceisio Gwaith 1995, Rheoliadau Lwfans Ceisio Gwaith 1996 a Rheoliadau Lwfans Ceisio Gwaith (Cynlluniau ar gyfer Cynorthwyo Pobl i Gael Cyflogaeth) 2013 yn gymwys.

Mae'n rhaid i chi gwblhau unrhyw weithgaredd y bydd eich darparwr yn ei ddweud wrthyhych ei wneud; gall hyn gynnwys gwneud cais am gyfleoedd gwaith neu fynychu cyfweiliadau am swyddi. Os na fyddwch, caiff eich budd-dal ei sancsiynu oni ba bod gennych reswm da dros

pam na wnaethoch hynny? Mae'n bwysig iawn eich bod yn dweud wrth eich darparwr os ydych yn cael problemau neu os na allwch gymryd rhan yn y gweithgaredd angenrheidiol ar unrhyw adeg am unrhyw reswm.

Yn union fel gyda'ch cyfarfodydd Canolfan Gwaith, os na allwch fynd i gyfarfod y Rhaglen Waith mae'n rhaid i chi roi gwybod i'ch darparwr mewn da bryd.

Beth mae disgwyl i mi ei wneud yn ystod y Rhaglen Waith?

Tra eich bod ar y Rhaglen Waith ac Iechyd, mae'n rhaid i chi:

- gwnewch y pethau y mae eich darparwr yn gofyn i chi eu gwneud i baratoi ar gyfer gwaith
- cymryd rhan ym mhob cyfarfod a galwad ffôn a drefnir i chi gan eich darparwr
- gwneud cais am swydd, mynychu cyfweiliad swydd neu dderbyn cynnig swydd os yw'ch darparwr yn dweud wrthyh
- cymryd rhan ym mhob cyfarfod â'ch anogwr gwaith
- dweud wrth eich darparwr neu'ch anogwr gwaith ar unwaith, os na allwch wneud rhywbeth y maen nhw wedi'i ofyn a rhoi eich rheswm
- rhoi gwybod i ni a'ch darparwr ar unwaith os bydd eich amgylchiadau'n newid

Sancsiynau budd-dal – os ydych yn ddi-waith ac yn chwilio am waith

Os ydych yn hawlio Lwfans Ceisio Gwaith oherwydd eich bod yn ddi-waith ac wrthi'n chwilio am waith, mae rhai pethau rydym yn disgwyl i chi eu gwneud i barhau i gael eich budd-dal.

Byddwch yn cwrdd ag anogwr gwaith a fydd yn cael gwybod am eich sefyllfa. Maent yn:

- eich helpu i nodi'r hyn y mae'n rhaid i chi ei wneud i ddod o hyd i waith (bydd y camau hyn yn cael ei ychwanegu at eich Ymrwymiad Hawlydd)
- cwrdd â chi'n rheolaidd i adolygu eich cynnydd.

Efallai y bydd angen i chi gymryd rhan mewn cynllun cyflogaeth. Darperir cynlluniau cyflogaeth gan sefydliadau arbenigol i'ch helpu i ddod o hyd i ac aros mewn gwaith. Efallai y gall darparwr eich cynllun hefyd nodi pethau mae'n rhaid i chi ei wneud i ddod o hyd i waith.

Eich cyfrifoldeb chi yw gwneud popeth y gallwch i ddod o hyd i waith. Yn gyfnewid, byddwch yn cael eich taliad budd-dal a'n cymorth.

Mae'r rhan fwyaf o bobl yn gwneud popeth o fewn eu gallu. Os na wnewch hynny, gellir atal eich taliad budd-dal dros dro neu'i leihau (sancsiwn), neu gellir terfynu eich cais.

Beth sy'n rhaid i mi ei wneud i gadw fy nhaliad budd-dal llawn?

Cewch eich taliad budd-dal llawn gyhyd â'ch bod:

- yn mynd i gyfarfodydd ar amser gyda'ch anogwr gwaith a chymryd rhan mewn cyfweiliadau
- yn gwneud cais am swyddi addas y bydd eich anogwr gwaith yn dweud wrthy'ch amdanynt
- yn gwneud unrhyw weithgaredd y bydd eich anogwr gwaith yn dweud wrthy'ch i'w wneud i ddod o hyd i waith, fel mynychu cwrs hyfforddi neu ddiweddarau eich CV
- yn gwneud popeth y gallwch i ddod o hyd i waith, gan gynnwys cymryd camau gweithredu yn eich Ymrwymiad Hawlydd
- yn cymryd rhan mewn cynlluniau cyflogaeth pan fydd eich anogwr gwaith yn dweud wrthy'ch i wneud hynny. Bydd angen i chi gwrdd â'ch darparwr cynllun cyflogaeth yn brydlon a chymryd camau a ddywedant wrthy'ch eu cymryd. Bydd angen i chi barhau i gwrdd â'ch anogwr gwaith a gwneud y gweithgaredd a nodir yn eich Ymrwymiad Hawlydd

Os nad ydych yn gallu, neu wedi peidio â gwneud y pethau hyn, dywedwch wrth eich anogwr gwaith neu ddarparwr cynllun cyflogaeth ar unwaith.

Os gallwch ddangos bod gennych reswm da, byddwch yn parhau i gael eich taliad budd-dal llawn. Rhowch gymaint o wybodaeth ag y gallwch, cyn gynted ag y gallwch. Er enghraifft, ffoniwch eich anogwr gwaith os nad ydych yn gallu dod i gyfarfod a rhoi gwybod iddynt pam na allwch fynychu.

Os na wnewch y pethau hyn, ac nid oes gennych reswm da, gellir atal eich taliad budd-dal neu'i leihau am gyfnod o amser, neu gellir terfynu eich cais.

Mae'n bwysig eich bod yn deall yr hyn y mae'n rhaid i chi ei wneud i gael eich taliad budd-dal, a beth fydd yn digwydd os na fyddwch yn gwneud hyn. Gofynnwch i'ch anogwr gwaith i esbonio os nad ydych yn siŵr.

Am ba gyfnod y gellir atal neu leihau fy nhaliad budd-dal?

Bydd pa mor hir y bydd eich budd-dal yn cael ei atal neu'i leihau yn dibynnu ar:

- y rheswm rydych yn hawlio budd-dal - er enghraifft, os cawsoch eich diswyddo am gamymddwyn yn eich swydd ddiwethaf, neu adael heb reswm da
- yr hyn nad ydych wedi'i wneud i ddod o hyd i waith
- p'un a yw eich taliad budd-dal wedi'i atal, neu fod eich cais wedi'i derfynu yn y flwyddyn ddiwethaf, a'r rheswm (rhesymau) dros hyn.

Mathau o sancsiynau budd-dal

Cewch **sancsiwn** lefel is neu lefel canolradd os ydych yn cael Lwfans Ceisio Gwaith.

- Nid ydych yn mynd i gyfarfodydd ar amser gyda'ch anogwr gwaith a chymryd rhan mewn cyfweiliadau
- Nid ydych yn gwneud yr hyn y mae eich anogwr gwaith yn ei ddweud i chi ei wneud i chwilio am waith, fel dilyn cwrs hyfforddi neu ddiweddarau eich CV
- Nid ydych yn cymryd rhan mewn cynlluniau cyflogaeth* pan fydd eich anogwr gwaith yn dweud wrthyach
- Nid ydych yn cwrdd â darparwr eich cynllun cyflogaeth ar amser neu gymryd camau maent yn eu dweud wrthyach i'w gwneud
- Byddwch yn dechrau cais newydd am Lwfans Ceisio Gwaith o fewn 13 wythnos i'ch cais diwethaf ddod i ben oherwydd nad oeddech yn gwneud popeth o fewn eich gallu i ddod o hyd i waith.

*Mae'r cynlluniau cyflogaeth a gwmpesir gan y math hwn o sancsiwn yn cynnwys: Amodoldeb Sgiliau, Rhaglen Waith, Lwfans Menter Newydd ac academiâu gwaith seiliedig ar sector (hyfforddiant). Efallai y bydd cynlluniau eraill yn rhedeg yn lleol a bydd eich anogwr gwaith yn dweud wrthyach a oes disgwyl i chi fynychu un o'r rhain.

Os ydych yn cael Lwfans Ceisio Gwaith, rhain hefyd yw'r sancsiynau ar gyfer profiad gwaith (gan gynnwys fel rhan o academiâu gwaith seiliedig ar sector neu'r Rhaglen Waith) os ydych yn dewis i gymryd y cyfle profiad gwaith, yna yn cael eu diswyddo am gamymddwyn difrifol.

Caiff eich Lwfans Ceisio Gwaith ei atal am 4 wythnos neu 13 wythnos yn dibynnu ar y nifer yr adegau y cawsoch eich sancsiynu yn ystod y flwyddyn ddiwethaf. ■

Cewch **sancsiwn lefel uchel** os:

- Cawsoch eich diswyddo am gamymddwyn gan o'ch swydd ddiwethaf.
- Gwnaethoch adael eich swydd ddiwethaf, neu golli cyflog o ganlyniad i gamymddwyn neu adael eich swydd ddiwethaf yn wirfoddol, heb reswm da
- Nid ydych yn cymryd camau i wneud cais am swyddi addas y bydd eich anogwr gwaith neu ddarparwr yn dweud wrthyach amdanynt
- Nid ydych yn cymryd swydd a gynigir i chi

Mae sancsiwn lefel uchel yn golygu y bydd eich Lwfans Ceisio Gwaith yn cael ei atal am 13, 26 neu 156 wythnos yn dibynnu ar nifer yr adegau y cawsoch eich sancsiynu yn ystod y flwyddyn ddiwethaf.

Os nad ydych yn gwneud popeth y gallwch i chwilio am waith a bod ar gael i weithio

Os ydych yn hawlio Lwfans Ceisio Gwaith, gellir **terfynu** eich cais os nad ydych ar gael i weithio, neu'n gwneud popeth o fewn eich gallu, i ddod o hyd i waith. Gallwch hawlio eto os byddwch yn ymrwymo i wneud popeth y gallwch i ddod o hyd i waith. Fodd bynnag, gellir atal eich budd-dal ar ddechrau eich cais newydd.

Beth ddylwn ei wneud os bydd fy nhaliad budd-dal yn cael ei atal neu os caiff fy nghais ei derfynu?

Os yw eich taliad budd-dal yn cael ei atal, dylech barhau i wneud popeth o fewn eich gallu i ddod o hyd i waith. Os na wnewch hynny, gall eich taliad budd-dal gael ei atal am gyfnod hwy, neu gall eich cais gael ei derfynu.

Os ydych yn cael budd-dal tai neu ostyngiad yn eich treth cyngor, dylech gysylltu â'ch cyngor lleol ar unwaith os caiff eich taliad Lwfans Ceisio Gwaith ei atal neu'i leihau, neu fod eich cais am Lwfans Ceisio Gwaith yn cael ei derfynu. Dylech gysylltu â hwy i ddeall pa wybodaeth y byddant eisiau gennych er mwyn sicrhau eich bod yn dal i gael unrhyw fudd-dal tai a gostyngiad yn eich treth cyngor y gallai fod gennych hawl i'w gael.

Taliadau caledi

Os yw eich taliad budd-dal yn cael ei atal ac nad oes gennych ddigon o arian i fyw arno, efallai y byddwch yn gallu cael taliad caledi. Mae hwn yn swm llai o fudd-dal. Cysylltwch â ni os ydych am ddeall mwy am daliadau caledi ac i weld a allwch wneud cais.

Beth os nad wyf yn cytuno â'r penderfyniad i atal neu leihau fy nhaliad budd-dal, neu orffen fy hawliad?

Rhowch wybodaeth lawn i ni

Os ydych yn cael gwybod efallai y bydd eich taliad budd-dal yn cael ei atal neu'i leihau, neu efallai y bydd eich hawliad yn dod i ben, dylech roi gwybodaeth newydd ar unwaith am pam nad ydych wedi mynd i gyfarfodydd ar amser neu gymryd camau gweithredu.

Bydd swyddog gwneud penderfyniadau'r Adran Gwaith a Phensiynau (DWP), yn hytrach na'ch anogwr gwaith neu ddarparwr cynllun cyflogaeth, yn penderfynu os oes gennych reswm da.

Os byddant yn penderfynu nad oes gennych reswm da, byddant yn penderfynu pa mor hir i atal eich taliad budd-dal, neu p'un ai derfynu eich cais. Gallwch ofyn pam fod penderfyniad wedi ei wneud drwy gysylltu â ni.

Gofyn i ni ailystyried y penderfyniad

Os credwch fod y penderfyniad yn anghywir, gallwch ofyn iddo gael ei ystyried eto o fewn mis i'ch budd-dal cael ei atal, ei leihau neu i'ch cais cael ei gau. Eglurwch pam fod y penderfyniad yn anghywir a dangoswch unrhyw dystiolaeth sydd gennych. Bydd y penderfyniad yn cael ei edrych arno eto a byddwn yn anfon llythyr i ddweud wrthyich yr hyn sydd wedi'i benderfynu a pham. Rydym yn galw'r llythyr hwn yn 'Hysbysiad Ailystyriaeth Orfodol'.

Apêl

Os ydych yn anghytuno â'r Hysbysiad Ailystyriaeth Orfodol, gallwch apelio i driwlynlys. Mae'n rhaid i chi aros am yr 'Hysbysiad Ailystyriaeth Orfodol' cyn i chi ddechrau apêl. Gallwch lawrlwytho ffurflen apêl yn www.gov.uk/cymraeg drwy chwilio am 'SSCS1W'.

Mae'r cynlluniau Dychwelyd i Waith gorfodol a amlinellir yn y daflen hon yn rhan o'r ddeddfwriaeth ganlynol:
Rheoliadau Lwfans Ceisio Gwaith (Cynllun Cynorthwyo Pobl i gael Cyflogaeth) 2013
Rhan 1 o Ddeddf Diwygio Lles 2012

Mae'r daflen hon yn darparu gwybodaeth gyffredinol yn unig ac nid yw'n ddatganiad cyflawn ac awdurdodol
o'r gyfraith.